

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Лидия Стоянова Велкова,
Военна академия „Георги С. Раковски“

Относно: дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките“ в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ във ВСУ „Черноризец Храбър“.

Автор на дисертационния труд: доцент доктор Виолетта Силвия ВЕРЕДА

Тема на дисертационния труд:
„ВЛИЯНИЕТО НА ЦИФРОВАТА ТРАНСФОРМАЦИЯ
ВЪРХУ УПРАВЛЕНИЕТО НА ПРЕДПРИЯТИЕТО“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури за защита на дисертационния труд, определено със Заповед № 661 от 04.10.2024 г. на Ректора на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Представените от доц. д-р Виолетта Вереда документи съответстват на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България, на Правилника за неговото прилагане, както и на Правилника на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за прилагане на ЗРАСРБ за придобиване на научна степен „доктор на науките“.

Справката за изпълнението на минималните национални изисквания по ЗРАСРБ и ПП ЗРАСРБ в Област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“ за доц. д-р Рожичка показва 3130 точки, при необходими 350.

1. Актуалност и значимост на разработения научен проблем

В съвременни условия предприятията от различни отрасли на индустрията, опериращи в различни сфери на дейност, стремително внедряват цифровите технологии в своите управленски структури и системи, тъй като се стремят към бърза модернизация с цел повишаване на устойчивостта в епохата на постпандемичен финансов и конкурентен натиск.

В този контекст внедряването на комплекс от целенасочени мерки и действия за цифрова трансформация е една от основните задачи на ефективното управление на модерното предприятие и показател за качеството на управленската дейност.

Ръководителите във всички сектори на икономиката използват цифровия напредък, тъй като дигитализацията ускори темпото на развитие, оказвайки натиск върху печалбите и въвеждайки конкуренти извън традиционните отрасли. Няма съмнение, че цифровата трансформация променя начина, по който работят предприятията, а системите, производствените вериги, работните процедури и културата са част от този процес. Така дигитализацията засяга всяко равнище на управление и интегрира данни от различни области за по-ефективно сътрудничество в рамките на организацията. В същото време е важно да се разбере, че цифровите трансформации в едно предприятие потенциално носят не само положителни възможности, но и определени заплахи.

Актуалността на изследвания проблем е безспорна - тя се определя от обстоятелството, че в съвременната сложна, несигурна и динамична икономическа среда с високо равнище на непредсказуемост, обективно се проявява нарастващата необходимост от изследване на влиянието на цифровизацията върху управлението на предприятието.

Същевременно е необходимо да отбележим, че макар академичната общност отдавна да е осъзнала значимостта на тази проблематика, отчетливите усилия за теоретичното и практическо осмисляне на въпроса, посветен на ролята и влиянието на дигитализацията върху управлението на предприятието в новата геоикономическа среда са сравнително малобройни. Изследването на тази проблематика има стойност, както за теорията на управлението на предприятието, като интердисциплинарна област на знанието, така и за генериране на нови пробивни решения в системата за управление на предприятието, като резултат от прилагането на цифрови технологии в практиката. Всичко това категорично потвърждава правилността на решението на доц. д-р Вереда да се посвети на нейното изследване, анализиране и доразвитие.

Това безспорно определя и *значимостта* на изследвания от научен проблем. Представеният дисертационен труд е в състояние да даде тласък за развитие в тази толкова важна от практическо гледище област, доколкото направеното от дисертантката системно критично изследване върху цифровата трансформация и нейната проекция върху мениджмънта на модерното предприятие има потенциал да допринесе за развитие на

теоретичните и за подобряване на организационните и икономическите аспекти на системата за управление.

Представеният за рецензиране дисертационен труд е с обем от 321 с., като в съответствие с целта и задачите на изследването той логично е изграден от въведение, три глави, заключение и литература. Съдържанието на главите е разпределено в отделни параграфи, които завършват с конкретни обобщения и заключение. Библиографията съдържа 443 източника на полски и английски език, които включват монографии, глави в колективни трудове и научни статии (368 източника), електронни източници (75 източника). В дисертационния труд са намерили място полски и международни доклади, вкл. от Евростат и международни изследователски фирми, съдържащи важна статистическа и друга информация. Използваната научна литература отразява пълно най-новите постижения на водещите в областта на цифровизацията и на управлението на предприятията.

Хипотезата, че изграждането на цифров бизнес модел в предприятията в ЕС, които работят в съвременния бизнес свят, основан на социално-икономическата криза и турбулентността на средата (VUCA), трябва да бъде подкрепено от развити ИКТ, цифров маркетинг, социални медии и връзки със заинтересованите страни, е в основата на ефективността на системата за управление на цялата организация и се отразява на различните процеси, вземането на правилни решения и постигането на целите на тези организации, е убедително защитена.

Изследването е сполучливо концептуализирано, като обектът на изследването - предприятията от бизнес сектора на ЕС и *предметът* на цялостния анализ в дисертационния труд - концепцията за цифровата трансформация в предприятията в ЕС и нейното въздействие върху развитието и функционирането на организациите са коректно дефинирани и са пряко и непосредствено свързани с приетата *научна цел* – да се идентифицират решенията в областта на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) за управление на бизнеса - по отношение на Индустрия 4.0, цифровизацията на процесите и теорията на заинтересованите страни в дейността на предприятията в ЕС, както и да се определи нивото им на зрялост в процеса на цифрова трансформация. Тази цел е получила убедителна реализация чрез последователното и в пълен обем решаване на конкретизиращите я основни изследователски задачи, които са аналитично представени, генерализирани и решени в трите глави от съдържанието на дисертацията.

Необходимо е да се отбележи, че именно на този етап, с формулирането на целта и задачите, доц. д-р Вереда е предпоставила практико-приложната

насоченост на своето изследване, при което водещо място принадлежи на дигитализацията като движеща сила на неизбежната промяна и управлението на информационните процеси в организацията, което има потенциал да допринесе за обективизиране на оценката за бъдещето на този значим сегмент от икономиката на всяка страна.

Избраната *методика* на изследване включва общоприети подходи на научното познание - анализ, синтез, аналогия, индукция, дедукция, както и специални методи – статистически и сравнителен метод, институционален, правен и нормативен комплексен и интегративен подход. От методологична гледна точка авторката преимуществено прилага холистичния подход към проблема, който е защитен с количествено изследване, основано на статистически данни, получени от Евростат.

Изложението в представения за рецензиране труд е логически издържано, като е подкрепено от теоретични постулати и богата фактология, обслужващи целта на изследването и издигнатите от автора тези. Приведената аргументация за решаване на основния научен проблем на труда е коректно подбрана и се основава на възприетите съвременни концепции за управлението изобщо и за управлението на цифровата трансформация в частност, като интердисциплинарният и многоизмерен характер на проблема го прави интересен и за икономическата, и за науката за управление.

Като задължителни атрибути на всяка дисертационна работа, Уводът, изложението и Заключениеето следват логиката на темата и са написани на добър академичен език, което намира рефлексия в основните изследователски постижения, относими към целия дисертационен труд.

2. Оценка на научните резултати

Проведеното дисертационно изследване предопределя и постиженията в докторската работа, които дисертантката Вереда обобщава в три приноса – теоретичен, методологичен и практически. Приемам нейната самооценка за приносите в изследването, заради тяхната полезност и приложимост. Необходимо е да се отбележи високото теоретично равнище на представените научни резултати, както и постиженията на автора с практическа насоченост.

Като съществен резултат, съставлящ *научната новост* на изследването откроявам развитието на теоретичната база, посветена на цифровата трансформация в предприятията от ЕС и оценката на тяхната дигитална зрелост. По този начин изследването има потенциал да дефинира и опише ключови концепции за еволюцията на цифровата трансформация, цифровия маркетинг и зрелостта на дигитализацията в контекста на връзката между дигиталната трансформация и показатели като ефективност, ликвидност,

ефикасност, както и създаването на дългосрочни бизнес отношения. Като оценява състоянието на цифровата трансформация в предприятията от ЕС то идентифицира детерминантите на ефективното функциониране на моделите за цифрова трансформация. В своята цялост изследването допринася за развитието на теорията в областта на управлението, като предлага нови методологични и концептуални решения.

Достоверност на резултатите от дисертационния труд може да се търси в приноса с методологичен характер. Като подчертава важноста на изследването, което анализира цифровата трансформация в предприятията от ЕС, доц. д-р Вереда предлага нова перспектива върху цифровата трансформация, като отчита последните две десетилетия на бързо развитие на ИКТ, социално-икономическите кризи и промени в поведението на заинтересованите страни и се фокусира върху участието на служителите, изграждането на взаимоотношения със заинтересованите страни и зрелостта на организациите по отношение на използването на ИКТ. В методологичен план резултатите могат да бъдат използвани за оптимизиране на процеса на цифрова трансформация, разработване на нови инструменти за управление на бизнеса и задълбочаване на разбирането за детерминантите на успеха на цифровата трансформация.

Практическият принос предоставя ценни данни и анализи, които могат да бъдат полезни в областта на управлението и икономиката. Той допринася за по-доброто разбиране на цифровата трансформация и нейното въздействие върху бизнеса, като предлага инструмент за оценка на нивото на дигитална зрелост в предприятията, като разработеният ценен инструмент за предприятията в лицето на предложени ефективен модел за оценка и подобряване на цифровата зрелост може да се използва за подобряване на процеса на цифрова трансформация, повишаване на ангажираността на служителите и постигане на стратегически цели. Струва си да се отбележи универсалността на концепцията, тъй като тя може да бъде адаптирана и приложена в различни сектори и държави.

Тук определено може да се твърди, че е налице синтезирано знание, което може да бъде полезно на изследователи, преподаватели, студенти и докторанти, изучаващи проблематика на управлението на цифровизацията и ще стимулира бъдещите изследвания в тази област.

Посочените 74 публикации по темата на дисертационния труд са в направлението на научните изследвания на авторката и верифицират резултатите от научното изследване. Нямам данни дали те са цитирани от други автори. С докторантката нямам съвместни публикации.

Представеният към дисертационния труд *автореферат* в обем от 44 с. съответства на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение, съдържа всички необходими атрибути и отразява основните постижения и научните, методологичните и приложните приноси на дисертацията.

3. Становище относно наличието или липсата на плагиатство

В рамките на моите компетенции и достъпните ми източници не съм установила плагиатство в представения за рецензиране дисертационен труд. Не ми е известно в хода на процедурата да са получавани неанонимни и мотивирани писмени сигнали за установено плагиатство.

4. Критични бележки и препоръки

Изследване върху сложен и значим проблем, като влиянието на цифровата трансформация върху управлението на предприятието, безспорно предизвиква интерес, поставя въпроси и критични препоръки, които е трудно да се отбележат в рамките на едно нормативно ограничено становище. И тъй като не откривам съществени разминавания с моите субективни позиции в цялостната конструкция на предложението за рецензиране дисертационен труд нямам критични бележки, които да променят значимостта на постигнатото. Поради високата актуалност и значимостта на постигнатите резултати бих препоръчала на доц. д-р Вереда да продължи своите изследвания и да популяризира работата си по темата.

5. Заключение

Отчитайки актуалността на изследвания научен проблем в дисертационния труд на тема “Влиянието на цифровата трансформация върху управлението на предприятието” и автореферата към него, значимостта, на разработката и качеството на постигнатите научни и приложни резултати, считам, че същият представлява завършено научно изследване с отчетливи научни и научно-приложни приноси, отговарящо на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение за получаване на научната степен “доктор на науките” в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.7. “Администрация и управление“ по докторска програма „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ във ВСУ „Черноризец Храбър”.

Давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемите членове на научното жури да присъдим на доц. д-р Виолетта Силвия Вереда научната степен “доктор на науките”.

31 октомври 2024 г.

Член на журито:

проф. д-р Лидия Велкова